

Choose a Place to Garden

Where is there sun?

Most vegetables need at least six hours of direct sunlight a day to rd, and pick the sunniest spots to garden. Trees or buildings can block the sun, especially in spring or fall. A south-facing wall will warm quickly in the spring, and be good for heat-loving plants like tomatoes and peppers in summer.

Where can you grow?

Turn sunny lawn areas into garden by removing and composting the sod. Or to kill the lawn by covering it with 12 inches (30 cm) of wet fall leaves in November. Cover the leaves with cardboard or black plastic. Wait until May to dig up the area and start planting.

Build raised beds. Mix soil with compost. Mound the soil up into a raised bed to help the soil warm in spring. Plan paths between beds so you never walk on your loose, compost-amended soil. You can add sides to your raised beds made from concrete blocks, broken concrete, wood or plastic lumber. Don't use chemically treated wood.

Try gardening in containers. You can use large pots or half-barrels to grow tomatoes, peppers, greens, even berries.

Grow vertically on a sunny wall or in a window. Climbing plants like beans, tomatoes and cucumbers will grow if you provide good soil and poles for support.

Share with a neighbor, or join a community garden! Seattle's P-Patch program can help you find a community garden near where you live. They are great places to grow food, learn, and meet other gardeners.

ယုထာတာလီလါနကသုဉ်လီယုးလီတာအဂီ

မုာ်အိဉ်ဖဲလဉ်.

တနံနုဉ် တာ်ဒီးတာ်လဉ်အိဉ်တက့ာ်လိဉ်ဘဉ်ဖဲဒဉ် မုာ်တာ်ကပိးလီလါအကတကတက ယုနုဉ်ရံဉ်လကဒိဉ်ထီဉ်ဂုာ်ဂုာ်အဂီနုဉ်လီ. လာနကရုာ်အမိဉ်က့ာ်မုာ်အတာ်က ပိးဟဲလီဖဲလဲဉ် ဒီးသုဉ်လီယုးလီတာ်ဖဲမုာ်ဆဲးလီအလီနုဉ်တက့ာ်. သုဉ်ထုဉ်ဒီး တာ်သုဉ်ထီဉ်တဖဉ်နုဉ်မာသီမုာ်သ့. လီအိဉ်ဒဉ်တာ်ဖဲတာ်ကီထီဉ်သီကတီ. မုတမုာ် သုဉ်လဉ်လီအုအကတီအပူနုဉ်လီ. ကလဲထံးတာ်ဖုဉ်ပနုဉ် ကလဲထီဉ်ဖဲဂျ သးဒဲးဖဲတာ်ကီထီဉ်သီအကတီ. ဒီးဂုာ်လဲတာ်မုာ်တာ်ဘိလါအိဉ်တာ်ကီဒဲအမုာ်တ ကီဆဲဉ်သုဉ်ဒီးမိာ်ဂံဉ်ဖဲတာ်ကီခါအဆကတီအပူနုဉ်လီ.

နသုဉ်လီသ့လာတာ်ဖဲလဉ်.

မာကထီဉ်တပံးဖျီလီကဝီတဖဉ်အုတာ်သုဉ်တာ်ဖျးအလီဒီဖျီတာ်ဆိတလဲကွံဉ်ဒီး မာကထီဉ်က့ာ်ဟီဉ်ခိဉ်လါအိဉ်ဒီးတပံးနုဉ်တက့ာ်. မုတမုာ် မာသဲတပံးဖျီမာဘာ ဆီဒီးသုဉ်လဉ်လီအုအဘဉ်စီဉ် လါအထီဉ်အိဉ် ၁၂ စုမုာ်ခိဉ် (၃၀ စဲထံမံထာဉ်) ဖဲလါနီဉ်ဝဘဉ်အပူနုဉ်တက့ာ်. ကျါဘာသုဉ်လဉ်တဖဉ်ဒီးတာ်ဘဉ်ဘဉ်အက မု တမုာ် ဖျးစတဲးသုသုတဖဉ်နုဉ်တက့ာ်. ဒီးအီတုာ်လါမုာ်လာနကဖျးကဖီတာ်လီ ကဝီတဖဉ်ဒီးစးထီဉ်သုဉ်လီတာ်နုဉ်တက့ာ်.

ဘိုထီဉ်တာ်သုဉ်တာ်ဖျးအကျါတဖဉ်တက့ာ်. ယါယုဉ်ဟီဉ်ခိဉ်ဒီးတာ်အုဉ်တာ်ကျဉ်တ ဖဉ်နုဉ်တက့ာ်. ဟ်ပုထီဉ်ဟီဉ်ခိဉ်ညဉ်ထုဉ်တဖဉ်အုတာ်သုဉ်တာ်ဖျးစါခိဉ်အ ကျါအပူ လါကမာစါဟီဉ်ခိဉ်ညဉ်ထုဉ်တဖဉ်ကဆီဉ်ကလါကလါဖဲတာ်ကီထီဉ်သီ အခါနုဉ်တက့ာ်. မာကျါလါစါခိဉ်အကျါတဖဉ်အဘဉ်စါဒဲးသီးနသုတဟးထီဉ်ဟး လါဒီးယီဘဉ်ဟီဉ်ခိဉ်ညဉ်ထုဉ်လါနကျဉ်ကျါယါယုဉ်ဟ်ဆီတဖဉ်အလီနုဉ်တ က့ာ်အဂီနုဉ်တက့ာ်. နထီဉ်တာ်သုဉ်ထီဉ်စါခိဉ်အကျါအကပသုဒီပပဒီးအုးခဲ ဘျီ(ခ), ဘျီ(ခ)အကုအခီတဖဉ်. သုဉ်ကျဉ်တဖဉ် မုတမုာ်ဖျးစတဲးကုခီတဖဉ် သုနုဉ်လီ. တဘဉ်စုးကါသုဉ်လာတာ်မာအီဒီးကတီတာ်ဖဲတာ်လဲတဖဉ်နုဉ်တက့ာ်.

သုဉ်ကွာ်လာတာ်ဒါတဖဉ်အပူတက့ာ်. နစုးကါသပပဒီးဒိဉ် မုတမုာ် တာ်ဒါဒီးဒိဉ် လါအဆီဉ်တတဲတဖဉ် လါနကသုဉ် တကီဆဲဉ်သုဉ်, မိာ်ဂံဉ်ဖဲသုဉ်, တာ်ဒီးတာ် လဉ်အလါတဖဉ်. ဒီးဘဲရံဉ်သုဉ်တဖဉ်ဒဉ်လဲဉ်သုနုဉ်လီ.

သုဉ်လီထီထာဉ်အီလာမုာ်ဆဲးလီတာ်နုဉ်ပအလီ မုတမုာ် လါဖဲတြီဖိအပူနုဉ်တ က့ာ်. နမုာ်ဟုဉ်ဟီဉ်ခိဉ်ညဉ်ထုဉ်လါအဂုဒီးတာ်အထုဉ်တဖဉ်လါကမာစါအီနုဉ် တာ်မုာ်တာ်ဘိလါအစွါထီဉ်အုတာ်ဖိခိဉ်တဖဉ် ဒဲအမုာ်, ပထိးသုဉ်,တကီဆဲဉ်သုဉ် ဒီးဒဲသုဉ်တဖဉ် လါကဒိဉ်ထီဉ်ဖဲဒဉ်နုဉ်လီ.

ဟုဉ်ခီဟုဉ်နီလီဒီးနဟီဉ်ခိဉ်လီလာ, မုတမုာ် မာသဲကီးပုာ်တတါအတာ်သုဉ်တာ်ဖျး လီတဖဉ်နုဉ်တက့ာ်! Seattle's P-Patch တာ်တီဉ်ကျဲမာစါနုဉ်လါန ကယုကျဲ ပုာ်တတါဘဉ်သုဉ်တာ်ဖျးအလီလာအဘူးဒီးတာ်လီလာနဆီဉ်ဆိးတဖဉ်သု ဝဲနုဉ်လီ. တာ်သုဉ်တဖဉ်နုဉ်မုာ်ဖဲတာ်လီလာအဂုဒီးဒိဉ်မာလာ နကသုဉ် တာ်အိဉ်, မာ လီ, ဒီးထံဉ်လီဉ်သးဒီးပုာ်သုဉ်တာ်ဖိအကတဖဉ်နုဉ်လီ.

Testing your soil for lead or other contamination
Soil near old houses with peeling paint, or next to streets or in industrial areas may have lead, arsenic, or other contamination.
Call the Garden Hotline to find out where to get your soil tested, or to get a copy of WSU's [Gardening on Contaminated Soils](#). If you suspect that your soil is contaminated, build a raised bed and add 8 inches (20 cm) of fresh soil with compost.

သမံသမိးကွာ်နဟီဉ်ခိဉ်ညဉ်ထုဉ်လါပုဉ်တဖဉ် မုတမုာ် တာ်ဘဉ်အဘဉ်သီနုဉ်တက့ာ်.
ဟီဉ်ခိဉ်လါအဘူးဒီးဟီဉ်ခိဉ်လီလါဖိယးတဖဉ်လါအိဉ်ဒီးတာ်ခိဉ်အလွဲလာအလီလါအဆိးတဖဉ်, မုတမုာ် ဘူးဒီးကျဲ မု တမုာ် ပနံဉ်ဖဲဖိကတုအလီကဝီတဖဉ် ကဆီဉ်ဒီးစါပုဉ်တဖဉ်, ယုကသံဉ်ဘုဉ်တဖဉ်, မုတမုာ် တာ်ဘဉ်အဘဉ် သီအကတဖဉ်နုဉ်လီ.
ကိး Garden Hotline လါနကယုကျဲတာ်လာမုာ်နကမာနုဉ် နတာ်သမံသမိးဟီဉ်ခိဉ်အပိးအလီတဖဉ်, မုတမုာ် လါနကမာနုဉ် WSU အ [Gardening on Contaminated Soils](#) အဂီနုဉ်တက့ာ်. နမုာ်သးဒုဒီးလါနဟီဉ် ခိဉ်ဘဉ်ကျဲကျဲဘဉ်အဘဉ်သီအယံနုဉ်, ဘိုထီဉ်တာ်သုဉ်တာ်ဖျးအမိခိဉ်ဒီးထာနုဉ်လီ ဟီဉ်ခိဉ်အသီလာအိဉ်ဒီးတာ် အုဉ်တာ်ကျဉ် ၈ စုမုာ်ခိဉ် (၂၀ စဲထံမံထာဉ်) နုဉ်တက့ာ်.

Prepare Soil for Planting

Compost is decomposed plants (leaves, grass, dead plants) and food waste. Compost helps soil holds nutrients and water to grow healthy plants. You can make your own compost from grass clippings, leaves, sod, weeds, plants and food wastes, or you can buy compost. You can also bury food waste in the garden, or chop and drop plants.

Mulch is any material you spread on top of the soil, to conserve water, control weeds, and slowly feed the soil as it decomposes. Good mulches for gardens include fall leaves, plant and grass clippings, straw, coffee hulls, or compost.

Mix compost into your garden soil.

Dig to loosen the soil 8 to 12 inches deep (20-30 cm) with a shovel or garden fork. Spread compost 2 or 3 inches deep (5-8cm). Then mix the compost into the soil.

Or bury food and plant waste at least 6 inches (15 cm) deep to compost.

Soil for container growing

Mix one part compost with two parts sandy soil. Drainage in containers can be improved by adding a larger material like pea gravel or medium bark. You can also buy pre-mixed "potting soil." If you have old potting soil in containers, you can add about 1/4 compost to freshen it for a new growing season.

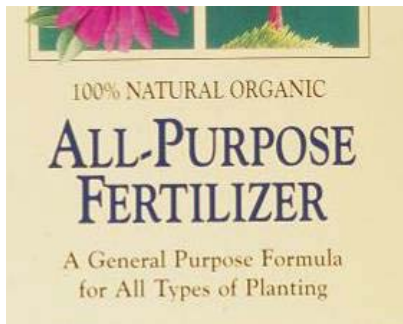
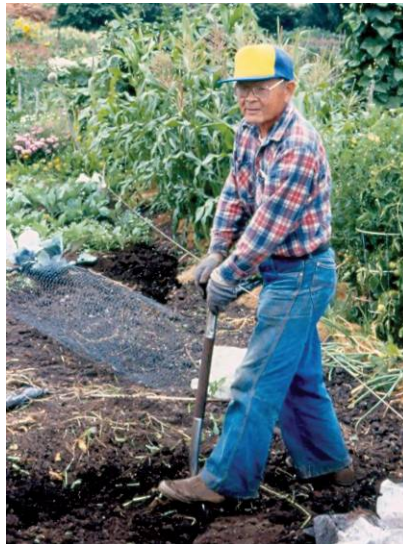
Buying fertilizer?

Look for "organic".

While vegetables get most of the nutrients they need from compost, a complete "organic" (from natural sources) fertilizer can speed their growth. Look for "organic vegetable fertilizer" or fish fertilizer at your garden store.

Get a soil test to discover other nutrient needs.

Washington soils may need lime every few years, which adds calcium and reduces acidity. Mix about 4 pounds (1.5 kg) of lime into soil per 100 square feet (9.3 square meters). Ask the Garden Hotline where you can send your soil sample for a test that will tell you about lime and other nutrient needs.

တၢ်ကတၢၢ်ကတၢၢ်ဟံၣ်ခိၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအဂီၢ်

တၢ်မၤဟံၣ်ခိၣ် န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်မၤအုၣ်လီၤတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဖိ (သ့ၣ်လၢဝဲဝဲလၢ, တၢ်ပၢ်တၢ်မၤ, တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိလၢအသံတဖၣ်) ဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်ဆီလၢတၢ်စူးကွၢ်အိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဟံၣ်ခိၣ်န့ၣ် မၤစၢၤဟံၣ်ခိၣ်လၢကတၢၢ်တၢ်အိၣ်န့ၣ်ဂၢၢ်န့ၢ်ဘၢဒီးထံလၢတၢ်ကသ့ၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိလၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. နမၤနကစၢ်အဟံၣ်ခိၣ်သ့ၣ်ဖျိလၢ တၢ်ပၢ်တၢ်မၤ, သ့ၣ်လၢဝဲဝဲလၢတဖၣ်, ဟံၣ်ခိၣ်ကထၢလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ပၢ်, နီၣ်ခိၣ်ခိၣ်ဒီး, တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိတဖၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်ဆီလၢတၢ်ကွၢ်တၢ်ဆီၤတဖၣ်, မ့တမ့ၢ် နပူၤန့ၢ်ဟံၣ်ခိၣ်သ့ၣ်ကိးန့ၣ်လီၤ. န့ၣ်လီၤတၢ်အိၣ်တၢ်ဆီလၢတၢ်ကွၢ်တၢ်ဆီၤတဖၣ်လၢ ဟံၣ်ခိၣ်ပူၤ, မ့တမ့ၢ် ကူးတၢ်ဒိၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိတဖၣ်သ့ၣ်ကိးလီၤ.

သ့ၣ်ဒီးဝဲလၢအုၣ်ကျၢ် န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်တမံၤဂုၤတမံၤဂုၤလၢ နကမ့ၢ်လီၤလၢ ဟံၣ်ခိၣ်ဖိခိၣ်-လၢကကတၢၢ်ထံ, ကွၢ်ထွဲနီၣ်ခိၣ်ခိၣ်တဖၣ်, ဒီးဟ့ၣ်အိၣ်ဟံၣ်ခိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်ဆီအကစၢ်အုၣ်လီၤကျၢ်လီၤအခါလီၤ. သ့ၣ်ဒီးဝဲလၢအုၣ်ကျၢ်လၢ အဂုၤလၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအကရၢၢ်တဖၣ် ဖၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်ဒီးတၢ်လၢဝဲတဖၣ်, တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိဒီးနီၣ်ခိၣ်ဖိခိၣ်တဖၣ်, လီၤဘိတဖၣ်, ခိဖိခိၣ်အဖဲးတဖၣ်, မ့တမ့ၢ် ဟံၣ်ခိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကျဲၣ်ကျိၣ်န့ၣ်ဟံၣ်ခိၣ်တဖၣ်ဆူ နတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးကရၢ အဟံၣ်ခိၣ်အကျိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

ရှုၣ်ဟံၣ်ခိၣ်လၢကမၤကတီၢ်ဟံၣ်ခိၣ် အယိၣ် ၈ တၢ် ၁၂ စုမ့ၢ်ခိၣ် (၂၀-၃၀ စဲးဝဲဝဲထံၣ်) ဒီးဘိတြိၣ် မ့တမ့ၢ် ကရၢၢ်နီၣ်တြိၣ်တဖၣ်တက့ၢ်. ရၢၤလီၤဟံၣ်ခိၣ်တဖၣ်လၢ အယိၣ်ကအိၣ် ၂ မ့တမ့ၢ် ၃ စုမ့ၢ်ခိၣ် (၅-၈ စဲးထံၣ်မံထံၣ်) န့ၣ်တက့ၢ်. ဝံၤကျဲၣ်ကျိၣ်ဟံၣ်ခိၣ်တဖၣ်ဆူ ဟံၣ်ခိၣ်အပူၤန့ၣ်တက့ၢ်.

မ့တမ့ၢ် ရှုၣ်လီၤတၢ်အိၣ်တၢ်ဆီဒီးတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိလၢတၢ်စူးကွၢ်အိၣ်တဖၣ် အစ့ၤကတၢၢ်ၤဆူဟံၣ်ခိၣ်ပူၤ ၆ စုမ့ၢ်ခိၣ် (၁၅ စဲးထံၣ်မံထံၣ်) လၢကမၤကတီၢ်ဟံၣ်ခိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

ဟံၣ်ခိၣ်လၢတၢ်ကသ့ၣ်ဖျးတၢ်လၢတၢ်ပူၤတၢ်အပူၤအဂီၢ် ကျဲၣ်ကျိၣ်ဟံၣ်ခိၣ်တဖၣ်ဒီး ဟံၣ်ခိၣ်လၢအဆိၣ်ဒီးမဲးခံပူတက့ၢ်. တၢ်မၤဂုၤထီၣ် ထံယုၤလီၤအလီၤလၢ တၢ်ပူၤတၢ်တၢ်တဖၣ်အပူၤသ့ၣ်ဖျိ တၢ်ထၢန့ၣ်လီၤ တၢ်ပိးတၢ်လီၤလၢအဆိၣ်တဖၣ်အပူၤ လၢဂီၢ်ဖျိတဖၣ်ဒီးသ့ၣ်ဖဲးဝဲဝဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. နပူၤ "ဟံၣ်ခိၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်လၢတၢ်ပူၤအဂီၢ်" လၢတၢ်ကျဲၣ်ကျိၣ်ဟံၣ်ခိၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးဟံၣ်ခိၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်လၢ တၢ်ပူၤအဆိၣ်, နဟံၣ်ခိၣ်အိၣ်ထီၣ် ဟံၣ်ခိၣ် ၁/၄ ပူတပူၤလၢကမၤသီထီၣ်ကတၢၢ်ဟံၣ်ခိၣ်လၢ တၢ်သ့ၣ်ကဒီးတၢ်စ့ၤဘျီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

နကပူၤဟံၣ်ခိၣ်လၢအကမၤဂုၤထီၣ်ဟံၣ်ခိၣ်ခါ. ကွၢ်လၢအိၣ်ဒီး "အိၣ်န့ၣ်" န့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိတဖၣ်မၤန့ၢ် တၢ်အိၣ်န့ၢ်ဂၢၢ်န့ၢ်ဘၢတဖၣ်ဖျိ ဟံၣ်ခိၣ်, လၢအမ့ၢ် "အိၣ်န့ၣ်" ဟံၣ်ခိၣ်ညၣ်ထုၣ်လၢလၢပုၤပုၤ (လၢတၢ်မၤန့ၢ်အိၣ်လၢ န့ၣ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ယၢၤ) န့ၢ် မၤရူၤထီၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ကွၢ်ယုၣ်န့ၢ် "တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိတဖၣ်ဟံၣ်ခိၣ်လၢအမ့ၢ်အိၣ်န့ၣ်" မ့တမ့ၢ် ညၣ်အဟံၣ်ခိၣ်လၢအဆိၣ်လၢ နကရၢၢ်စတီၢ်အပူၤန့ၣ်တက့ၢ်.

မၤကွၢ်ဟံၣ်ခိၣ်လၢ နကသ့ၣ်ညၢ တၢ်အိၣ်န့ၢ်ဂၢၢ်န့ၢ်ဘၢအဂီၢ်လၢ တၢ်လိၣ်ဘၣ်အိၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. ဝဲၣ်ရှုၣ်တၢ်အဟံၣ်ခိၣ်တဖၣ် ကလိၣ်ဘၣ်ထုၣ်ဝါလၢစ့ၤန့ၣ်အပူၤကွၢ်ဝံၤအလီၤခံ. တၢ်ကဘၣ်ထၢန့ၣ်လီၤအိၣ်ထီၣ် ဝဲလစံၣ်ယၢၣ်ဒီးမၤစ့ၤလီၤအဲးစူးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကျဲၣ်ကျိၣ်ထုၣ်ဝါ ၄ ဝီၣ် (၁,၅ ဩမ) လၢဟံၣ်ခိၣ် ၁၀၀ စကွၢ်ခိၣ်ယီၤအပူၤ (၉-၃ စကွၢ်ယံၣ်ထံၣ်) န့ၣ်လီၤ. သံကွၢ် **Garden Hotline** ဝဲန့ၣ်အၢၤလီၤန့ၣ်ဟံၣ်ခိၣ်အိၣ်အိၣ်လၢ တၢ်ကသဲးသဲးမိးကွၢ်အဂီၢ်သ့ၣ်ဒီး အဝဲသ့ၣ်ကတၢၢ်ဘၣ်နၤလၢ နလိၣ်ဘၣ်ထုၣ်ဝါဒီးတၢ်အိၣ်န့ၢ်ဂၢၢ်န့ၢ်ဘၢမန့ၢ်တဖၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

Plant the Right Seeds, at the Right Time

Choose plants that grow well in our cool climate.

Grow what your family likes to eat, but choose varieties of vegetables that will grow well in our cool, wet spring weather and cool, dry summers.

When to plant

Seeds need soil warm enough to sprout – typically at least 50-60°F (10-16°C). You can wait until the soil warms in May, or use a plastic cover to warm it more quickly.

Read seed packets for planting dates, and choose ones that say “80 days” or less to harvest. Peas and potatoes can be planted in March, but leafy greens should wait until April, and heat-loving crops like corn until late May.

Or buy seedling plants of heat-loving, long-season tomatoes, peppers, and eggplant, to transplant into the garden in late May. You can also grow them yourself from seeds planted indoors in March, in containers in a sunny window.

➔ See the Calendar on back page.

Planting seeds

Read the seed packet for planting depth and time. Tiny seeds like lettuce, carrots, and collards can be scattered on the prepared soil surface, then covered with a thin layer of compost or soil. Don't plant these tiny seeds too deep! Larger seeds like peas, corn, and squash can be pushed with your finger one at a time into the prepared soil, at the depth and spacing described on the packet. Then water slowly to deeply moisten the soil.

Transplant heat-loving plants from greenhouse to garden in late May.

Make a hole as wide the seedling's roots. Add compost or a sprinkle of fertilizer. Spread roots out, and gently push soil in around the roots. Water well. Plant at the same depth as the plant was in the pot at the greenhouse.

Water young seedlings regularly. Cover and protect seedling plants from extreme heat or cold until they are strong.

သျှင်လီ၊ တံချိုတံသုတ်သုတ်လ၊ လာတံဆက်တံတံလ၊ အဘဉ်တက့ၢ်.

ယုထာတံမုတ်တံဘိလ၊ အစဲထီၣ်ဂုၤလ၊ တံခုၣ်အကတီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

သျှင်တံလ၊ နဟံၣ်ဖိယိဖိအိၣ်ဘဲ. ဘဉ်ဆဉ်စူးကတံမုတ်တံဘိအကလုၣ်လ၊ အကခိၣ်ဂုၤလ၊ တံကတီၢ်ထီၣ်သိအကတီၢ်လ၊ အဆုၣ်ခိးအဘဉ်ခိၣ်ခိးတံကတီၢ်လ၊ အဆုၣ်ခိးအယုထဲအကီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

ကဘဉ်သျှင်တံအခါဖဲလဲၣ်

တံချိုတံသုတ်တဖၣ်လိၣ်ဘဉ် ဟံၣ်ခိၣ်လ၊ အလ၊ ဖဲအကြးလ၊ ကစဲထီၣ်အကီၢ်န့ၣ်လီၤ- လီၤအိၣ်တံအစုၤကတံၢ် ၅၀-၆၀ ခံၣ်ကရံၣ် ဖၣ်ရံၣ်ဖဲ (၁၀-၁၆ ခံၣ်ကရံၣ်ဖဲတံၣ်ကြး) န့ၣ်လီၤ. နအိၣ်ခိးတုၤဟံၣ်ခိၣ်လ၊ ထီၣ်ဖဲလဲၣ်မံၤ. မုတမုၢ်စူးကတံ ဖျးစတံးအခိၣ်ရလ၊ ကမၤကတီၢ်ထီၣ်အိၣ်ချူန့ၣ်တက့ၢ်.

ဖးကွၢ်တံချိုဘိလ၊ နကထံၣ်ဘဉ်တံကဘဉ်သျှင်အိၣ်အမုၢ်န့ၣ်မုၢ်သိ. ခိးယုထာတံလ၊ အစဲထဲ “၈၀ သိ” မုတမုၢ်စူးကတံၢ် ၅၀-၆၀ ခံၣ်ကရံၣ် ဖၣ်ရံၣ်ဖဲ (၁၀-၁၆ ခံၣ်ကရံၣ်ဖဲတံၣ်ကြး) န့ၣ်လီၤ. ဘိဘဉ်သျှင်ခိးအိၣ်လူတဖၣ်န့ၣ်တံသျှင်အိၣ်လ၊ လါမံၤရှးအပူၤသ့. တံခိးတံလုၣ်လ၊ အလုၣ်လ၊ ဟုတဖၣ်န့ၣ် တံကဘဉ်ခိးအိၣ်တုၤလ၊ လါအုၣ်ဖျး. ခိးတံမုတ်တံဘိလ၊ အဆဲၣ်တံကတီၢ်တဖၣ် ငံအမုၢ်ဘုၣ်တဖၣ်တခိတံကဘဉ်ခိးအိၣ်တုၤလ၊ မုၤလၢၣ်ယဉ်ယဉ်န့ၣ်လီၤ.

မုတမုၢ် ပုၤတံမုတ်ဖိတဖၣ် လ၊ အဆဲၣ်တံကတီၢ်. တကတီၢ်ဆဲၣ်လ၊ အသးသမုတုၢ်ယံၣ်. ဖိၣ်ကံၣ်သုတ်တဖၣ်. ခိးတကတီၢ်သုတ်တဖၣ်လ၊ တံကသျှင်ကခါကုၤအိၣ်လ၊ ကရံၣ်ပုၤဖဲလ၊ မုၤကလၢၣ်ယဉ်ယဉ်န့ၣ်တက့ၢ်. နသျှင်အိၣ်လ၊ နကစၢ်သုခိဖျိသျှင်လီၤတံချိုလ၊ ဟံၣ်ပုၤတံကဒုဖိလဲၣ် ဖဲလါမံၤရှးအကတီၢ်ပုၤ, လၢတံၤဒၤအပူၤဖဲဖဲကြိဖိလ၊ မုၤဆဲးလီၤဘဉ်အကတီၢ်သုန့ၣ်လီၤ.

➔ ကွၢ်လံၣ်န့ၣ်လီၤလ၊ လံၣ်ကုၤဆဲးလီၤတကတီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

တံသျှင်လီၤတံချိုတံသုတ်တဖၣ်

ဖးတံအချဲအသုၣ်အဘိၣ်တဖၣ်လ၊ နကသျှင်ညါ နကဘဉ်သျှင်လီၤအယိၣ်ထဲလဲၣ်ခိးတံဆက်တံဖဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တံချိုဆဲးဆဲးဖိခိအမုၢ် သဘဉ်တကတီၢ်, သဘဉ်ဂီၤခိးသဘဉ်လ၊ ဟုတဖၣ်န့ၣ် တံဖဲလီၤအိၣ်ချူ ဟံၣ်ခိၣ်လ၊ တံကတံၢ်ကတီၢ်ဟံၣ်စၢၤအိၣ်, ဝံၤအလီၢ်ခံ ကဘဉ်မၤဘၢအိၣ်ခိး ဟံၣ်ခိၣ် မုတမုၢ် ဟံၣ်ခိၣ်ဘုၣ်ဖိန့ၣ်လီၤ. တဘဉ်သျှင်လီၤတံချိုဆဲးဆဲးဖိတဖၣ်အံၤယိၣ်တလၢန့ၣ်တဂ့ၤ. တံချိုလ၊ အခိၣ်ထီၣ်တဖၣ်အမုၢ်ဘိဘဉ်သျှင်တဖၣ်. ဘုၣ်သုၣ်. ခိးလုၣ်သုတ်တဖၣ်တခိ နသျှင်န့ၣ်အိၣ်လ၊ နစုၣ်မုၢ်သုတ်တဖၣ်ဘဉ်တဖျါလ၊ ဟံၣ်ခိၣ်လ၊ တံကတံၢ်ကတီၢ်ဟံၣ်စၢၤအိၣ်, လၢအယိၣ်ခိးအစီၤစုၤလီၢ်အသး ငံ တံဟုၣ်ကုၣ်ဟံၣ်အိၣ်လ၊ တံဒၤဖိခိၣ်သုန့ၣ်လီၤ. ဝံၤအလီၢ်ခံ လူလီၤထံကယိၣ်ကလီၤလ၊ ကမၤဘဉ်ခိၣ်ဟံၣ်ခိၣ်ယိၣ်အကီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

ထဲးသျှင်ကခါကုၤတံမုတ်တံဘိလ၊ အဆဲၣ်တံကတီၢ်တဖၣ်ဖဲ ဟံၣ်မံၣ်ထံကလၢအပူၤဆူ ကရံၣ်အပူၤဖဲလါမုၤဘူးကလၢန့ၣ်တက့ၢ်.

မၤတံမုၤခိၣ်ထဲးသိးတံမုတ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. ထၢန့ၣ်လီၤဟံၣ်ခိၣ် မုတမုၢ် ဖဲလီၤဟံၣ်ခိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. ရၤလီၤအဂံၢ်တဖၣ်. ခိးအိၣ်တံလီၤဟံၣ်ခိၣ်တဖၣ်လ၊ တံအဂံၢ်တဖၣ်အကပၤလဲးဝးန့ၣ်တက့ၢ်. လူအိၣ်လ၊ ထံဂုၤဂုၤန့ၣ်တက့ၢ်. သျှင်လီၤအိၣ်အယိၣ်ထဲးသိးခိးဖဲတံမုတ်တံဘိအိၣ်လ၊ ဟံၣ်မံၣ်ထံကလၢ အတံသျှင်တံမုတ်တံဘိအကီၢ်ပုၤအခါန့ၣ်တက့ၢ်.

လူတံမုတ်ဖိတဖၣ်လ၊ ထံထီၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. မၤဘၢခိးဒိးသးအိၣ်သိးတံကတီၢ် မုတမုၢ် တံချိုသုတ်တလၢလ၊ တံမုတ်ဖိတဖၣ်အကီၢ် ခိးတုၤလ၊ အစဲသျှင် အဂံၢ်အဘိအိၣ်ထီၣ် ခိးအိၣ်ထီၣ်ကခါကုၤတစုန့ၣ်လီၤ.

Thin and space plants – give them room to grow.

Follow the spacing directions on the seed packet. After seeds sprout and have a few leaves, thin (remove) seedlings to that spacing. You can also transplant seedlings from crowded areas to areas that aren't full. This will ensure that plants have enough room to grow, and give you a bigger harvest. You can eat the little plants you pull as salad.

Succession planting

Plant more seeds every few weeks as long as the weather is warm, so that your harvest will continue into the fall. But don't plant cool-loving crops like peas and spinach in hot July weather. Plant fall cool crops in August to early September.

Rotate crops

Some crops get diseases that stay in the soil for a year or more. And some crops use up soil nutrients quickly. **To avoid problems, rotate (move) crop families to a different bed each year.** →

Example

1st Year:

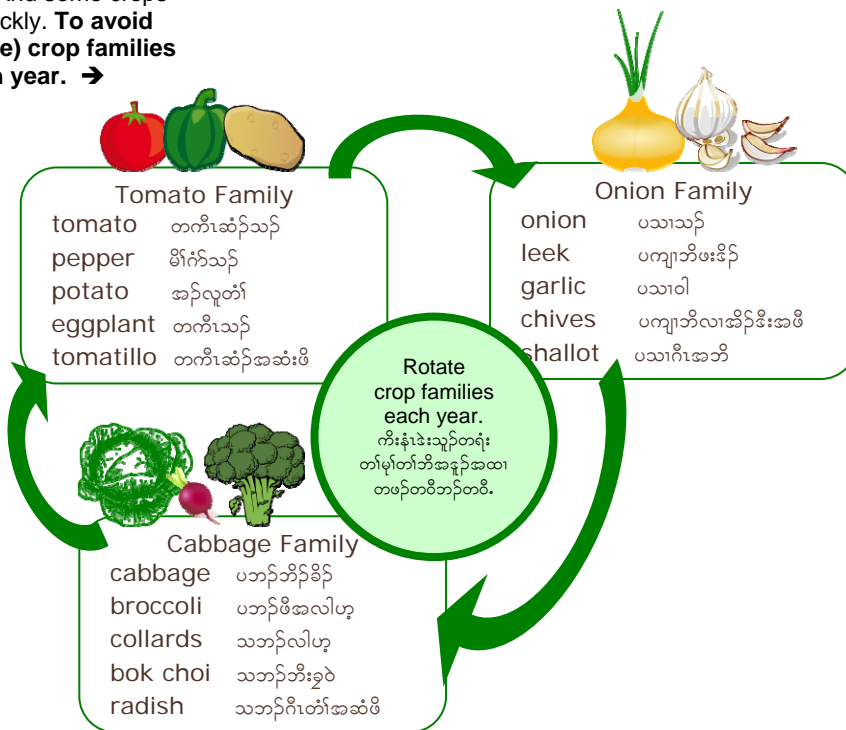
- Bed A Tomato
- Bed B Onion
- Bed C Cabbage

2nd Year:

- Bed A Cabbage
- Bed B Tomato
- Bed C Onion

3rd Year:

- Bed A Onion
- Bed B Cabbage
- Bed C Tomato

- အခိ**
- ၁ တနံဉ် တံသ့ဉ်တံဖျးလီၤ က တကီဆံ့သံ့ တံသ့ဉ်တံဖျးလီၤ ခ ပသးသံ့ တံသ့ဉ်တံဖျးလီၤ ဂ သဘဉ်ဘိဉ်ခိဉ်
 - ၂ နံဉ်တနံဉ် တံသ့ဉ်တံဖျးလီၤ က သဘဉ်ဘိဉ်ခိဉ် တံသ့ဉ်တံဖျးလီၤ ခ တကီဆံ့သံ့ တံသ့ဉ်တံဖျးလီၤ ဂ ပသးသံ့
 - ၃ နံဉ်တနံဉ် တံသ့ဉ်တံဖျးလီၤ က ပသးသံ့ တံသ့ဉ်တံဖျးလီၤ ခ သဘဉ်ဘိဉ်ခိဉ် တံသ့ဉ်တံဖျးလီၤ ဂ တကီဆံ့သံ့

Other vegetable families that benefit from changing locations each year:

- cilantro carrot parsley
- beet chard spinach
- corn wheat teff
- cucumber melon squash
- lettuce radicchio endive
- pea bean clover

These families can all be planted together with the tomato, cabbage, and onion families.

တံမုာ်တံဘိအဉ်ဖိထာဖိအကတဖဉ်လး အနဲၤဘျးလးတံလဲအလီၤအကျကိးနံဉ်ဒီး-

- တံနဲၤမုာ်ဒီး သဘဉ်ဂါတံၤ ကီၤလးတံနဲၤမုာ်ဒီး သဘဉ်ဆာတံၤ သဘဉ်လးဘိဂါၤ မုာ်သလီၤဒီး
- ဘုခုသံဉ် ဘုကျုဉ် ထဲး(၈)
- ဒံသံဉ် ဒံမုာ်သံဉ် လူၤသံဉ်
- သဘဉ်သ့း သဘဉ်ဘိဉ်ခိဉ်အဂါၤ သဘဉ်ဝါ
- ဘိဘဉ်သံဉ် ပထိးသဘဉ် ချိးဘာဉ် (clover)

တံဒီးတံလုဉ်ကရူၤတဖဉ်အံၤ တံသ့ဉ်လီၤအံၤတပုၤယီၤသ့းဒီး တကီဆံ့သံဉ်, သဘဉ်ဘိဉ်ခိဉ်ဒီးပသးဒံဉ်ဖိထာဖိအကရူၤန့ဉ်လီၤ.

Water your garden

Check your garden daily in hot summer weather. Water before vegetables droop, or when the soil feels dry 2 inches (5 cm) down. In cooler, rainy spring and fall you'll only need to water young seedlings. Direct water to the plant roots. Use a watering wand, or in flat areas lay out a soaker hose between rows and cover it with mulch. Water enough to moisten the whole root zone – dig a few inches down to see if the soil is moist. Plants in containers dry out more quickly than in the garden. Always water in the evening or early morning, to avoid evaporation waste and prevent wet plant damage from the mid-day sun.

Control weeds and pests

Spread mulch (leaves, grass clippings) and **pull weeds** before they go to seed.

Most bugs are good bugs that help control pests. Learn which bugs are problems, and how to control them.

Don't use chemical pesticides.

They can poison your family and birds, pets, and fish. Call the Garden Hotline to identify pest or weed problems, and learn about non-toxic solutions.

Garden All Year

Our climate is cool and wet in spring and fall, and usually above freezing in winter. So heat-loving plants like corn are hard to grow, but cool-loving plants are easy.

Extend your season with cold-hardy crops. Bok choy, kale, collards, broccoli, carrots, leeks, and garlic can be planted in late summer or early fall to grow for harvest all winter or in spring.

➔ See the Calendar on back page.

Grow under cover. Start spring plants in a greenhouse or “cold frame,” or extend fall growth with a plastic cover.

Plant berries and other plants that grow for many years Add these plants to your landscape wherever there's sun: blueberries and strawberries, artichokes, asparagus, even dwarf fruit trees or grapes. Ask the Garden Hotline about best varieties for our climate.

လူနတ်မုတ်တိုက်ကရိုက်အထံ

ဖတ်ကီခါအဆာကတိုက်နဲ့ သမံသမီးကွါနကရိုက်ကီးနံဒဲးတက့ၤ. လူထံတ ချူးတိုက်မုတ်တိုက်အခိုင်လီၤဖျး မုတမ့ၢ် ဖဲဟီၣ်ခိုင်ညဉ် ယုထီ ၂ စုမ့ၢ်ခိၣ် (၅ ဖဲထံ န်မံထာၣ်) နှိတက့ၢ်. ဖဲတၢ်ဆာကတိုက်လၢ အခိုင်ခိၣ်, တၢ်ကီထီၣ်သီကတီၢ် တၢ်စုၤခါဒီးသ့ၣ်လၢလီၤဆူအကတီၢ်တဖၣ်န့ၣ်. နလိၣ်ဘၣ်ထဲဒၣ် နကလူတၢ် မုတ်တိုက်လၢအဆးဖိတဖၣ်အထံန့ၣ်လီၤ. လူထံလီၤလီၤဆူ တၢ်မုတ်တိုက်လီၤအဂံၢ် တဖၣ်ဆိၣ်တၢ်အလီၤတက့ၢ်. ဝူးကီထံဖိုးဘီ, မုတမ့ၢ် လၢတၢ်လီၤပၤတဖၣ်န့ၣ် ဟံလီၤထံပီၤဘီလၢထံဖဲဟီၣ်ထီၣ်တဖၣ်လၢ တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျး အကျိတဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤဒီးမၤဘၢၣ်အီၤဒီး သ့ၣ်လၢတၢ်ဝၣ်လၢတဖၣ်တက့ၢ်. လူထံတုၤလၢ ကမၤ ဘၣ်ခိၣ်ထီၣ်တၢ်မုတ်တိုက်အဂံၢ်လီၤကဝီၤတက့ၢ်- လူထံလီၤတၢ်ပူၤစုမ့ၢ်ခိၣ်ဒီး ကွါမ့ၢ် ဖဲဟီၣ်ခိုင်ညဉ်ထီၣ်တဖၣ် စုၣ်ခိၣ်န့ၣ်စါတက့ၢ်. တၢ်မုတ်တိုက်လၢတၢ်ပူၤ န့ၣ်ယုထီချ့န့ၣ်ဒီးတၢ်မုတ်တိုက်လၢကရိုက်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ထီလီၤ လူထံလၢဟါလီၤမီ မု တမ့ၢ် လၢဂီၤခိၣ်ဂီၤဂီၤ, လၢကမၤဆူး ထံသံထီၣ်ကဒါကွါဒီး ဒီးသဒတၢ် မုတ်တိုက်လၢအဘၢၣ်ခိၣ်တဖၣ်အသုတမးဂီၤကွါလၢ မုတ်ခိမုတ်အတၢ်ကီၢ်န့ၣ် တဂ့ၤ.

ကွါထွဲတပံၤတခါတဖၣ်ဒီးတၢ်ဖိယာ်လၢအမၤဟးဂီၤတၢ်တဖၣ် ဖဲလီၤသ့ၣ်လၢတၢ်ဝၣ်လၢအုၣ်တဖၣ် (သ့ၣ်လၢတၢ်ဝၣ်လၢ, တပံၤတခါလၢတၢ်တံၢ် အီၤတဖၣ်) ဒီးထံးကွါနီၣ်တဖၣ်တဖၣ် တချူးအချဲထီၣ်အခါန့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်ဖိယာ်အါတက့ၢ်န့ၣ် မုတ်တိုက်လီၤဖိယာ်အဂ့ၢ်လၢ အမၤစၢၤကွါထွဲ တၢ်ဖိယာ် လၢအမၤဟးဂီၤတၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ယုမၤလီၤန့ၢ် မုတ်တိုက်ဖဲလဲၣ်တခါ ကထီၣ်တၢ် ကိတၢ်ခဲဒီး တၢ်ကဘၣ်ကွါထွဲအီၤလဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

တဘၣ်စူးကီၢ်ကသံၣ်မၤသံတၢ်ဖိယာ်တဖၣ်န့ၣ်တဂ့ၤ. အဝဲသ့ၣ်ဒူးကဲထီၣ်တၢ်စုၣ်တၢ်ပူၤလၢနဟံၣ်ဖိယာ်ဒီးထီၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, ဆၣ်ဖိ ကီၢ်ဖိလၢနဘၣ်အီၤ. ဒီးညဉ်တဖၣ်အဂီၢ်သ့ၣ်လီၤ. ကိး **Garden Hotline** လၢနကယုသ့ၣ်ညါ တၢ်ဖိလဲၣ်ဖိယာ်လၢအမၤဟးဂီၤတၢ် မုတမ့ၢ် နီၣ်ခါမံၤခါ အတၢ် ကိတၢ်ခဲတဖၣ်သ့. ဒီးမၤလဲၣ်ဘၣ်ယး တၢ်အထံလၢတဆိၣ်ဒီးအစုၣ်တဖၣ် ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအကရိုက်လၢဒီနီၣ်အတီၢ်ပူၤ

ပတၢ်ဆာကတီၢ်န့ၣ်တၢ်ခုၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်သ့ဖဲ တၢ်ကီထီၣ်သီကတီၢ်ဒီးသ့ၣ် လၢလီၤဆူကတီၢ်အခါ, ဒီးညဉ်န့ၣ်တၢ်ဂီၢ်ခါအဆာကတီၢ်န့ၣ် ဆိၣ်လၢထံခုၣ်က ကီၢ်လိၣ်အပတီၢ်အခါခိၣ်န့ၣ်လီၤ. အယံ ကီၢ်လၢတၢ်ကသ့ၣ်တၢ်မုတ်တိုက်လၢ အဆဲၣ် တၢ်ကီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

သ့ၣ်အါထီၣ်နတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအဆာကတီၢ်ခိၣ်ဖျိ တၢ်သ့ၣ်အါထီၣ် တၢ်မုတ်တိုက်လၢအ တူၢ်တၢ်ခုၣ်န့ၣ်တဖၣ်တက့ၢ်. သဘၣ်ဘီးခွဲ, သဘၣ်လၢတကံၢ်ခိၣ်, သဘၣ်လၢဟ့, သဘၣ်ဘိၣ်ခိၣ်န့ၣ်အလၢ, သဘၣ်ဂီၤတံၢ်, ပကျိတၢ်, ဒီးပသၢၤတဖၣ်န့ၣ်တၢ်သ့ၣ်အီၤ သ့ဖဲတၢ်ကီၢ်ခါလဲၣ်ဘုးကလၢဂံၢ် မုတမ့ၢ် တၢ်ဂီၢ်ထီၣ်သီအကတီၢ်လၢတၢ်ကသ့ၣ်အီၤ လၢ တၢ်ကကူးဖွဲၣ်ထၢဖွဲၣ်အီၤလၢ တၢ်ဂီၢ်ခါဒီတလၢအဂီၢ် မုတမ့ၢ် လၢတၢ်ကီၢ်ထီၣ်သီကတီၢ်အဂီၢ်သ့ၣ်လီၤ.

➔ ကွါလံၣ်န့ၣ်လံၣ်လၢလၢလံၣ်က့ၢ်အီၤအလီၤခံတကပၤန့ၣ်တက့ၢ်.

သ့ၣ်တၢ်လၢတၢ်ခိၣ်န့ၣ်အဖီလၢ. စးထီၣ်သ့ၣ်တၢ်ဂီၢ်ထီၣ်သီကတီၢ်တၢ်မုတ်တိုက် တဖၣ်လၢဟံၣ်ဖဲထံကလၢ မုတမ့ၢ် “တၢ်ခုၣ်အန့ၣ်.” မုတမ့ၢ် မၤအါထီၣ် တၢ်မုတ် တၢ်ဘီလၢသ့ၣ်လၢလီၤဆူကတီၢ်လၢ ဖျးစပံးအခိၣ်န့ၣ်အဖီလၢန့ၣ်တက့ၢ်.

သ့ၣ်ဘၣ်ရံၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်မုတ်တိုက်အကတဖၣ်လၢ အသၣ်ထီၣ် တကျူးန့ၣ် မၤအါ ထီၣ်တၢ်မုတ်တိုက်အီၤအလၢ နဟီၣ်ခိုင်လီၤကဝီၤဖဲမုတ်တိုက်ဘၣ်အလီၤန့ၣ် တက့ၢ်- ဘျူၤဘဲရံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးစတီၣ်ဘၣ်ရံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်, အၣ်တံၣ်ခွီးတဖၣ်, က ညျူးဖျိတဖၣ်, ဒီးတုၤလၢ တၢ်သ့ၣ်ထံးလၢအနီၢ်ဖျိတဖၣ် မုတမ့ၢ် စပံးသ့ၣ် တဖၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. သံကွါ **Garden Hotline** ဘၣ်ယးတၢ်လၢအထံထီၣ်ဂ့ၢ် ကတၢ်လၢ ပတၢ်ဆာကတီၢ်အပူၤန့ၣ်တက့ၢ်.

Harvest and Share!

Harvest vegetables before they go to seed. See seed packets for “days to maturity” and photos of ready-to-harvest plants, or ask gardeners at your local community garden about when to harvest.

Share your harvest. If you have more than you can eat, share with neighbors or call the Garden Hotline or see the P-Patch and Lettuce Link websites on back to learn about where to donate food.

Saving seeds is easy with most green leafy plants. Just hang the mature seed stalk to dry. Fruiting plants like tomatoes and squash often cross-breed, so saved seed may not produce good fruit. Call the Garden Hotline to learn more about saving seed, or any garden question.

Prepare Gardens for Winter

Fall is time to clean up the garden, compost dead plants, and protect your garden from winter weeds and from rainfall washing soil away.

Cover crops are usually legumes like clover, planted in October to grow through the winter. They protect the soil, and provide nutrients when you dig them into the soil before planting in spring.

Winter mulches should cover any soil areas not planted with overwintering crops or cover crops. Collect fall leaves and spread them 2-3 inches deep to cover exposed soil. You can also chop dead plants and spread them on the soil.

Composting returns nutrients back to the soil. Chop up old garden plants, along with grass clippings and fall leaves, to build your [compost pile](#). Choose a shady spot, and moisten materials as you build your pile.

Or bury food scraps (to keep animals away) under garden beds all winter to improve the soil.

You can also learn how to [compost kitchen scraps](#) in a rodent-resistant worm bin. Weeds and diseased plants, along with dairy or meat scraps from the kitchen, should go into the City’s yard-and-food-waste collection for hot composting.

In spring, you can use your compost or buy compost to enrich your soil for another year of growing.

ဒီးအိတ်တီးဒီးတီးလတ်ဒီးနီင်လီသကီးလိင်သး

ဒီးတီးဒီးတီးလတ် တချိုးလၢ အချီထိုင်န့ၣ်တက့ၢ်. ကွၢ်တၢ်ချီတၢ်သ့ၣ်အဘိၣ်လၢအကွဲးလီၤ”တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢအခိၣ်တၢ်အကတီၢ်” ဒီးတၢ်မုၢ်တၢ်ဘိၣ်လၢ တၢ်ဒီးအိၣ်အိၣ်သ့ၣ်အဂီၢ်. မ့တမ့ၢ် သံကွၢ် ပှၤသ့ၣ်တၢ်ဖျၢးတၢ်ဖျၢး နလီၤကတီၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျၢးကရၢၢ်တဖၣ်လၢ တၢ်ကဘၣ်ဒီးအိၣ်အိၣ်အခါဖဲလဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

နီၤလီၤတၢ်လၢနဒီးအိၣ်အိၣ်တဖၣ်. နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတီးတၢ်လတ်အိၣ်န့ၣ်န့ၣ်အိၣ်အိၣ်အဂီၢ်အယီၤ, နီၤလီၤပှၤလၢနဟံၣ်ခိၣ်ယီၤလၢ. မ့တမ့ၢ် ကိး **Garden Hotline** မ့တမ့ၢ် ကွၢ်ဖဲ **P-Patch** ဒီး **Lettuce Link** အပှၤဘျးဒဲသန့တဖၣ်လၢအအိၣ်လၢတၢ်လီၤခဲလၢ နကယုသ့ၣ်ညါ မ့ၢ်နကဟ့ၣ်မၤဘျးလီၤတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တဖၣ် ဖဲလဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်ဟံၣ်ကတီၢ်ချီတၢ်သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအညီဖဲ နဟံၣ်ဖိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လတ်လၢအလၢလီၤဟ့ၣ်တဖၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. ဘျးလီၤစၢတၢ်အချီအဒုးသိးကယုထီၣ်ထီၣ်အတၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. တၢ်သ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအမ့ၢ် တကီၢ်အိၣ်သ့ၣ်ဒီးလူၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ညီန့ၢ် မ့ၢ်တၢ်လၢတၢ်ကျိၣ်ကျိၣ်အကလုၢ်အယီၤ. တၢ်ချီလၢတၢ်ဟံၣ်ကတီၢ်အိၣ်တဖၣ်န့ၣ် ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် တဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အသ့ၣ်လၢအဂ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ကိး **Garden Hotline**လၢနကမၤလိၤဘၣ်သးတၢ်ဟံၣ်ကတီၢ်ချီတၢ်သ့ၣ်. မ့တမ့ၢ် တၢ်သံကွၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျၢးကရၢၢ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

ကတၢ်ကတီၢ်ကရၢၢ်တဖၣ်လၢတၢ်ဂီၢ်ခါအဂီၢ်

သ့ၣ်လၢလီၤဆူကတီၢ်မုၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢ ကမၤကဆိကရၢၢ်အဂီၢ်လီၤ, ဟံးန့ၢ်တၢ်မုၢ်တၢ်ဘိၣ်လၢအသံတဖၣ်ဒီးမၤအိၣ်ထီၣ်ဟီၣ်ဟီၣ်ချါတဖၣ်. ဒီးသးနကရၢၢ်လၢတၢ်ဂီၢ်ခါအနီၣ်ခိၣ်မၤဒီးသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်ဂီၢ်ခါဒီးမုၢ်ခိၣ်ထံသ့ၣ်တယုၤစိၣ်ကွၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ကဟံၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်မုၢ်တၢ်ဘိၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်အခိၣ်ခူ တဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဖဲအကလုၢ်လၢအလီၤကိးဒီးချိးဘၣ် (**clover**), လၢဘၣ်တၢ်သ့ၣ်အိၣ်လၢ အိးကထိဘၣ်ဒီးလၢတၢ်ဂီၢ်ခါဒီးကတီၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဖဲသ့ၣ်ဒီးသးဟီၣ်ခိၣ်ညၣ်ထုၣ်တချူၤတၢ်သ့ၣ်လီၤတၢ်ဖဲတၢ်ဂီၢ်ခါထီၣ်သိကတီၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟံၣ်ဘၢနီၣ်ဖိမံၤဖိလၢတၢ်ဂီၢ်ကတီၢ် တၢ်ကြးဟံၣ်ဘၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤကတီၢ်တတီၢ်လၢလီၤလၢတၢ်တသ့ၣ်တၢ်ဒီးတၢ်မုၢ်တၢ်ဘိၣ်လၢအတၢ်တၢ်ဂီၢ်န့ၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်မုၢ်တၢ်ဘိၣ်လၢတၢ်ဟံၣ်ဘၢတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ထၢဖိၣ်သ့ၣ်လၢလီၤအလီၤဆူတဖၣ်ဒီးရၢလီၤအိၣ် အတီၣ် ၂-၃စုမုၢ်ဒိၣ်သိးကမၤဘၢဟီၣ်ခိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. နအိၣ်လီၤတၢ်မုၢ်တၢ်ဘိၣ်လၢ အသံကွၢ်တဖၣ်ဒီးရၢလီၤအိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ညၣ်ထုၣ်အဖိခိၣ်သ့ၣ်စုၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤဟီၣ်ခိၣ် န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ကဒါကတီၢ်အိၣ်န့ၣ်ဂီၢ်န့ၣ်တၢ်တဖၣ်ဆူ ဟီၣ်ခိၣ်အဆိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဆိုလီၤတၢ်မုၢ်တၢ်ဘိၣ်လၢအသးပှၤတဖၣ်. ဒီးနီၣ်ခိၣ်မံၤဖိလၢနကွဲးကွဲးတဖၣ်ဒီးသ့ၣ်လၢလီၤဆူတဖၣ် ဒီးသိးကမၤအိၣ်ထီၣ် [compost pile](#) (ဟီၣ်ခိၣ်အပူ) အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. ယုထုတၢ်လီၤလၢအကဒုး ဒီးမၤဘၣ်စိၣ်သ့ၣ်လၢလီၤအုၣ်တဖၣ် ဖဲဟံၣ်အိၣ်ထီၣ်အိၣ်အမၤမုၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

မ့တမ့ၢ် န့ၣ်လီၤတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢတၢ်စူးကွၢ်အိၣ်တဖၣ် (ဒီးသိးဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်မၤယုၣ်အိၣ်အဂီၢ်) လၢကရၢၢ်အဖိလၢတၢ်ဂီၢ်ခါဒီးတကတီၢ်လၢ ကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

နမၤလီၤလၢ နကမၤဟီၣ်ခိၣ်လီၤ [compost kitchen scraps](#) (ပှၤကပူၤအတၢ်တဖၣ်)လၢတၢ်ဒၢလၢအဒိးသးယုၣ်အပူၤသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. နီၣ်ခိၣ်မံၤဖိလၢဒီးတၢ်မုၢ်တၢ်ဘိၣ်လၢ အယၢ်အိၣ်အိၣ်တဖၣ်. ယုဒီးတၢ်န့ၢ်ထံတၢ်ဖိတၢ်လံးဒီးတၢ်ညၣ်လၢတၢ်ကွၢ်တၢ်အိၣ်လၢ ဖှိၣ်ကပူၤတဖၣ်န့ၣ်. တၢ်ကဘၣ်ဆူတဖၣ် တၢ်ထၢဖိၣ် ဝှံးအက ရၢၢ်ဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢတၢ်စူးကွၢ်အိၣ်တဖၣ်အလီၤလၢ တၢ်ကမၤဟီၣ်ခိၣ်လၢတၢ်ကီၢ်အကျိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်ကီၢ်ထီၣ်သိကတီၢ်န့ၣ်, နစူးကါနဟီၣ်ခိၣ် မ့တမ့ၢ် ပှၤဟီၣ်ခိၣ်လၢ ကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လၢ နကသ့ၣ်တၢ် လၢဖဲတန့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

Easy Crops for Beginner Gardeners

တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိညိညီလၢ ပှၤသ့ၣ်ထီၣ်သီတၢ်တဖၣ်အဂီၢ်

plant seed = **P** = သ့ၣ်လီၤတၢ်ချံ

transplant seedlings = **T** = ထဲးသ့ၣ်တၢ်မ့ၢ်ဖိတဖၣ်

harvest = **H** = ကူး မ့တမ့ၢ် ထၢဖိၣ်တဖၣ်တၢ်သ့တၢ်သ့

	Jan	Feb	March	April	May	June	July	August	Sept	Oct	Nov	Dec
	ယနူၤအါရံၣ်	မ့ၢ်တြါၤအါရံၣ်	မၢ်ဂ့ၢ်	အ့ၣ်ဖျိး	မ့ၢ်	ယုၤ	ယုၤလဲ	အိကး	ဝဲးပတုၤဘၢၣ်	အိးကထီၣ်ဘၢၣ်	နီၣ်ဂ့ၤဘၢၣ်	နီၣ်စ့ဘၢၣ်
Cool hardy တၢ်တၢ်တၢ်န့ၣ်	P Peas H→ P ဘီၣ်ဘၢၣ်သ့ၣ်တဖၣ် H→											
	T P Lettuce, Spinach H→ P သဘၣ်သ့ၣ်, မ့ၢ်သလီ											
	P Potatoes အၣ်လူတၢ် H											
	T Onions P H→ ပသးသ့ၣ် P H→											
	P Bok Choi သဘၣ်ဘီၣ်ခွဲ H →											
Heat Lovers အၣ်တၢ်တၢ်	P Beans P ဝဲပထိးတဖၣ် H→											
	T Tomatoes တကီၤဆိၣ်သ့ၣ် H→											
	P Squash, Cucumber လူၤသ့ၣ်, နံသ့ၣ် H→											
	P Cilantro တၢ်နၢမုၢ်နီၣ် H→											
	P Corn ဘုၣ်သ့ၣ် H											
Over-Wintering တၢ်တၢ်ဂီၢ်ခါန့ၣ်	→ H P Beets H P သဘၣ်ဆၢတၢ်တဖၣ် →											
	→ H P Kale, Collards, Chard H→ P သဘၣ်သ့ၣ်လီ, သဘၣ်ဘီၣ်ခိၣ်, သဘၣ်လၢဘီၣ်ဂီၢ် H →											
	→ H P Cabbage H→ P သဘၣ်ဘီၣ်ခိၣ် H →											
	→ Garlic ပသးဝါ H P →											
	→ Leeks ပကျၢ်ဘီၣ်ခိၣ် H P →											

Learn More about Gardening

Questions? Call The Garden Hotline
(Seattle Public Utilities) free brochures on soil, composting, watering, pest control, and more. Language interpretation available.

P-Patch Program of Seattle's Department of Neighborhoods provides community garden spaces in many neighborhoods, at low or no cost. Translated classes. Everyone is welcome.

Seattle Parks classes, community gardens
City of Seattle's Food website

Find a garden space to share
Urban farming news and resources

WSU Extension Master Gardeners

Lettuce Link information on gardening, sharing harvests, and [Gardening for Good Nutrition](#)

Seattle Tilth provides classes, demonstration gardens, volunteer opportunities, and [The Maritime Northwest Garden Guide](#)

206-633-0224
email help@gardenhotline.org
www.gardenhotline.org

206-684-0264
email p-patch.don@seattle.gov
www.seattle.gov/neighborhoods/ppatch

www.seattle.gov/parks/pufs

www.seattle.gov search "food"

www.seattle.gov/neighborhoods/ppatch

www.urbanfarmhub.org

<http://gardening.wsu.edu>

www.solid-ground.org/programs/nutrition/lettuce

www.tilthalliance.org

“မၤလိအါထီၣ်ဘၢၣ်ယးတၢ်သ့ၣ် (တၢ်အိၣ်တၢ်အိ)”

တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်- ကိး **Garden Hotline** အိၣ်ဒီးလံၣ်ရံၣ်လၢ တၢ်နီၤလီၤကလိၣ်ဘၢၣ်ထွဲ ဟီၣ်ခိၣ်ညၢၣ်ထ့ၣ်, တၢ်မၤဟီၣ်စိ, တၢ်လူထု, တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်ဖိယၢ်လၢအမၤပးဂီၢ်တၢ်, ဒီးအဂၢၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကတိၤကျိၣ်ထံန့ၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်လီၤ.

Seattle P-Patch တၢ်တိၣ်ကျဲၤဟ့ၣ်ဝဲ တၢ်လီၤတၢ်ကျဲၤတဖၣ်လၢ ပှၤတၢ်ကသ့ၣ်တၢ်ဖျးတၢ်လၢ တၢ်လီၤအါတီၤအပူၤ, လၢအပူၤဘၢၣ်ဘၢၣ် မ့တမ့ၢ် အပူၤတလၢဘၢၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကတိၤကျိၣ်ထံတၢ်ဖိတၢ်မၤလိဒး တဖၣ်အပူၤလီၤ. တၢ်တူၢ်လီၤကွဲၣ်ပှၤကိးဂၢၤဒဲးလီၤ.

တၢ်မၤလိအိၣ်ဒီးတဖၣ်, ပှၤတၢ်အကရၢၢ်တဖၣ်
စံၣ်ယးထၢၣ်အပူၢ်- တၢ်အိၣ်တၢ်အိ

နီၤလီၤလီၤသးတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအလီၢ်
တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအလီၢ်အလံၣ်တၢ်ကစီၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်ယၢၤတဖၣ်

ပှၤသ့ၣ်တၢ်ဖျးတၢ်တဖၣ်
တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်ဘၢၣ်ယး တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျး, တၢ်နီၤလီၤလီၤသးတၢ်လၢ တၢ် ကူးထၢဖိၣ်အိၣ်တဖၣ်

တၢ်မၤလိဒး, တၢ်ဒုးန့ၣ်အတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးကရၢၢ်, ဒီးတၢ်မၤပှၤသးမၤကလိၣ်အတၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်တဖၣ်.

City of Seattle

as part of the Hazardous Waste Management Program in King County, WA